

Diana Pungeršič

Jurij Hudolin: *Ingrid Rosenfeld*.

Ljubljana: Študentska založba (zbirka Beletrina), 2013.

Že naslov četrtega, za kresnika nominiranega Hudolinovega romana bralca opozori, da je avtor prekinil z izbiro moškega protagonista kot sučne točke pripovedi, kakšnih smo bili vajeni v njegovih predhodnih romanih, in da je nosilno vlogo tokrat dodelil “nežnejšemu” spolu. Stereotipni pridevnik “nežnejši” za izbrano junakinjo Ingrid Rosenfeld, ki ji brez težav lahko pripišemo klišejske lastnosti žensk, se zdi več kot na mestu: je poosebljenje sočutnosti in tankočutnosti, topline in miline in da – tudi ljubezni in z njo povezane iracionalnosti! V isti sapi Ingrid Rosenfeld ta sentimentalni model vsaj deloma tudi presega; ni vestalka, ampak intelektualka, ženska širokega duha, ne zgolj srca.

Ingrid se je teh vrlin deloma priučila od matere, Tinkare Vipotnik, ki je imela “nezlomljivo voljo do življenja” in je po vojni sama h kruhu spravila osem otrok (sedem fantov in nazadnje še deklico Ingrid), saj je njen mož Amon Rosenfeld, poljski Jud, kmalu po prihodu iz internacije umrl. Duhovno pa je Ingrid obogatilo zlasti leposlovje, v katerem je našla življenjski smoter. Knjigam se je s študijem slovenščine in primerjalne književnosti ter s poznejšo profesuro na gimnaziji zapisala tudi poklicno.

Vendar ljubezen do književnosti ni edina posebnost, ki jo korenito ločuje od značilne trpeče in žrtvujoče protagonistke, Ingrid je v svoji srži srečna, zadovoljna mlada ženska! Ima krasen odnos z materjo, občasne stike s svojimi marljivimi brati, čudovito službo, streho nad glavo in ja, nima moškega, ki bi ji grenil življenje. Pač pa ima (kakopak) knjige, ki so njena strast, njeno življenje. Njene najboljše prijateljice, sogovornice, tolažnice. “Dovolj je, da bere, in se počuti realizirana, izpolnjena, kakor da bi bilo samo branje dovolj, da potrdi svoj obstoj, da se počuti živo in zadovoljno v tem svetu.”

In čeprav je njeni življenjski poti posvečen domala ves roman, kakšnega posebnega odklona od uvodoma zastavljenega očrta njene dobrohotne

in duhovno razsvetljene osebnosti ne bomo zasledili. Za njeno edino, a toliko bolj izrazito hibo se izkaže le njena neozdravljiva naivnost. Ingrid (enako kakor tudi njena mama) vseskozi ostaja izrazita pozitivka, njene vrline se le še potencirajo in množijo ob soočenju z zlom in negativiteto, ki jo v romanu pooseblja kar dvojica izrazito temnih moških likov, ki Ingrid in bralcem pokaže, kako opoteča je lahko sreča. Hudolin s takšno dihotomijo potrjuje v svojih romanih že izrabljeno črno-belo postavitev likov in posledično črno-belo slikanje stvarnosti, pri čemer se moralna tehtnica tokrat bržčas najmočneje doslej prevesi na stran pozitivnega, dobrega in človečnega.

Zgodbeni tok je ubran s kronologijo Ingridinega življenja, ki ga zaznamujeta dva močna pretresa. Ingrid se dvakrat "zazanka" v partnerski odnos; obakrat se tudi močno opeče. Povod za vstop v partnersko zvezo je njena "romantična" predstava, da bo sreča popolnejša, če jo bo z nekom delila. Ingrid Rosenfeld, ki se v odnosih z moškimi izkaže za docela lahkoverno in očitno neopremljeno (saj vse življenje samo bere!) za prepoznavanje sočlovekovih zlohotnosti, opetnajstita izmečka človeške vrste. Najprej Miloš Trtnik, prostak in alkoholik, ki ga v odnos ženejo edinole posteljni užitki, nakar še Denis Kolar, megalomanski primorski kriminallec, mafijozo, preprodajalec jeklenih konjičkov, droge in zvodnik, novopečeni oštir, ki se z Ingrid zaplete izključno iz megalomanske, narcisoidne želje po moškem potomcu, Ingrid pa se mu ponuja kot prikladna posoda za rojevanje. Prvi samec jo manipulira s svojo erudiranostjo, načitanostjo, z ljubeznijo do literature, v drugo pa besednemu cvetličanju nasede po lastni želji, ko jo izdata lastna seksualna sla in neizživetost. Kajti knjige so jo sicer "naučile marsičesa v življenju in so ji v zadnjih petnajstih letih dajale smisel in bile osišče eksistence, toda ni kušala druge plati, ni empirizirala sicer možnih zgodb, ni šla po tisti poti, da bi književnost povsem preslikala v realijo, literatura ji je ostala samo v glavi, dajala ji je sicer potešitev, ki pa se je kasneje sprevrgla v hrepenenje in naposled v obup."

Obe razmerji tako vznikneta iz laži in prevare, popolnoma načrtno povzročenega nesporazuma. V tem segmentu roman sledi modelu zlonamernega moškega zapeljevanja in zlorabi krhke ženske kreposti. Vendar naposled dobro zmaga, moška bolj ali manj nastradata, Ingrid pa se obakrat uspe rešiti, ne stre je niti nasilništvo niti spoznanje največje zmote v lastnem življenju. Še enkrat več je njena rešiteljica literatura. Ideja romana tako postane čezvse očitna; četudi so dobrota, milina in humanizem morda naivne vrednote, ki jih nasilje in zlo zlahka izigrata, nazadnje vendarle vselej zmagajo. Oba Ingridina moška propadeta; za Trtnikom se

izgubi vsakršna sled, Kolarju pa se, ko mu varuhi zakona stopijo na prste, teža zla, ki ga je leta sejal naokoli, zgrne na glavo. Kolarja, ki je močno karikiran lik, si avtor ob koncu izdatno privoščí, ko ga v zaporu podvrže duhovni in fizični torturi, verski blaznosti in končnemu samomoru. Žal s tem priostruje tudi idejno shematičnost. Ona, ženski princip, hodeči humanizem, "prinašalka miru in ljubezni", ter njena vedra, že skoraj stoletna muževna mati preživita in kot v pravljici srečno živita (bržčas do konca svojih dni) na denacionalizirani domačiji v Skaručni. Prav v takšni maniri je spisano sklepno poglavje knjige, v katerem nas pisatelj posili z neprikrito moralko. Čeprav so misli v svoji globoki človečnosti bogato sporočilne, postavljene na konec romana učinkujejo podcenjevalno do bralca, ki je takšne zaključke v sporočilno tako zakoličeni knjigi zagotovo že davno povlekel tudi sam.

Prepričljivi ostajajo Hudolinov slog, jezikovna domišljenost in izvirna prepoznavnost. Pisatelju se pač pozna pesniško pretanjen občutek za izrazne potenciale. Vrtoglave besedovalne lupinge si avtor lahko privoščí s tretjeosebним pripovedovalcem, ki z vso vehemenco samozavestnega vsevednega "jezičnega dohtarja" podaja osebne zgodbe nastopajočih. Pripovedovalec tako ne "ošvrkuje" le čustvenih, duševnih ali telesnih stanj svojih junakov, temveč s kritičnim očesom zre tudi na družbeno-politično ozadje. V življenjski zgodbi Tinkare Vipotnik se v ozadju spleta slika o življenju med vojnami, o drugi svetovni in tudi povojni spremembi režima, sedemdeseta in osemdeseta leta, ki so v pripovedni glavnini, pa se pred bralcem rišejo zlasti prek usod Ingrid in njenih bratov, še najbolj pa z orisom in komentarjem Kolarjevega kriminalnega življenja, ki najnatančneje skicira takratno skorumpiranost. Nekaj o družbeni stvarnosti dajo slutiti tudi knjige, ki jih Ingrid prebira, še več naj bi sporočale o njeni duševnosti, čeprav ima bralec ob občasnem serijskem naštevanju njenega bralnega seznama mestoma občutek, da je na delu zgolj pisateljev literarnovedni ekshibicionizem.

Bralec, ki avtorju ne bo zameril premočrtne ideje romana, ki v ženskem principu (natančneje v ženski, osvobojeni tradicionalne vloge trpeče, pohlevne in pasivne žene in matere) uzira odrešitev sveta, bo v *Ingrid Rosenfeld* našel solidno spisan "ženski" (tj. feminocentrični) roman s strastno bralko in njenim izključno z moške strani "pofeferonanim" življenjem v glavni vlogi. Bolj nihilistično naravnan bralec pa bo verjetno cenil tisti moment romana, ki v dobro, stkano v partnerski dvojini, ne verjame, temveč dobro uzira kot pretežno individualno vrednoto.